maashorst

Raadsvoorstel

Zaaknummer: 48479-2023

Onderwerp: Bomenverordening en Uitvoeringsregels bomen

Auteur	:	Jolien Zweers
Domein/team	:	Ruimte / Groene leefomgeving
E-mail	:	Jolien.Zweers@gemeentemaashorst.nl
Port.	:	J.P.A. van den Heuvel

Effect op de begroting

☐Ja ☒Nee

Onderwerp
Bomenverordening en Uitvoeringsregels bomen

Voorstel

1. De Bomenverordening Gemeente Maashorst vast te stellen (Raadsbesluit 1).
2. De Bebouwingscontouren houtkap vast te stellen (Raadsbesluit 2).
3. Kennis te nemen van de door het college vastgestelde Uitvoeringsregels bomen en de lijst en kaarten beschermde houtopstand 2023 gemeente Maashorst.

Inleiding

Op grond van de Wet Algemene regels herindeling (Arhi) vervallen de bomenverordeningen van de voormalige gemeenten Landerd en Uden op 1 januari 2024. Als gemeente Maashorst voor die tijd geen bomenverordening heeft vastgesteld, gelden er binnen de gemeente geen regels meer met betrekking tot het kappen of beschermen van bomen.

Daarom is een nieuwe Bomenverordening opgesteld waarin het beschermen van de bomen binnen de gemeente wordt geregeld. Het betreft zowel een harmonisatie als een actualisatie. Daarbij gaat het niet om grote veranderingen, maar om verduidelijking en vereenvoudiging. Op onderdelen heeft het college deze Bomenverordening al uitgewerkt in Uitvoeringsregels. Deze is als bijlage 1 aan dit voorstel toegevoegd.

Onderstaand overzicht laat zien hoe de bomen in de gemeente Maashorst zijn beschermd volgens de bomenverordening. De Bomenverordening kent twee beschermingsregimes, een verhoogde vergunningplicht en een reguliere vergunningplicht. De bomen die niet zijn aangewezen als beschermde houtopstand en met een stamdiameter van minder dan 41 centimeter zijn vergunningsvrij.

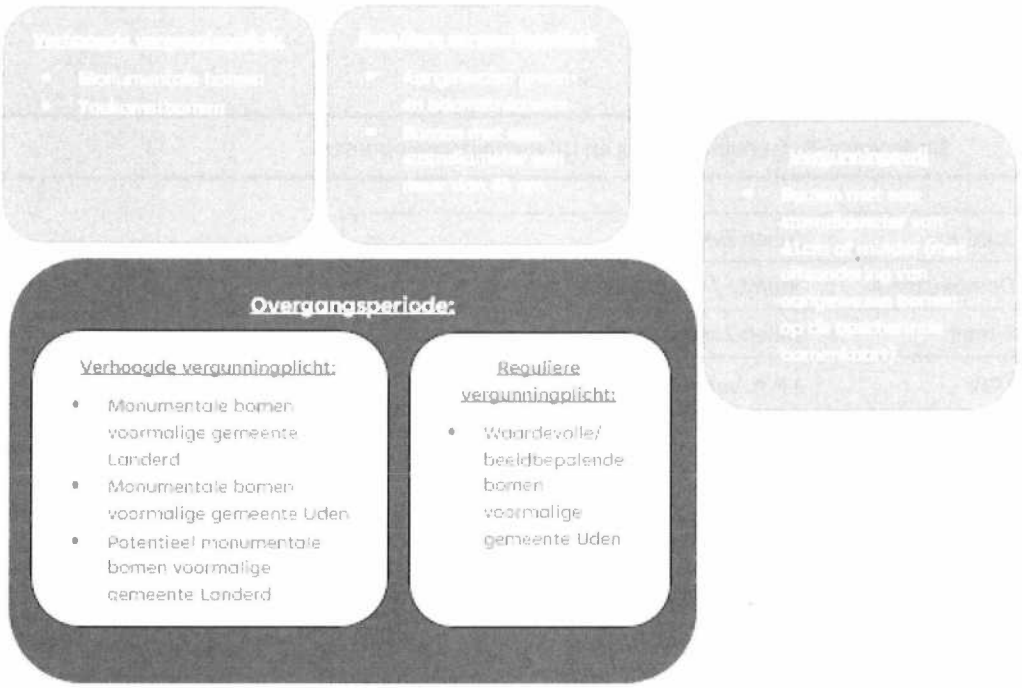

Een verhoogde vergunningplicht betekent dat alleen in uitzonderingsgevallen een vergunning voor het vellen van de boom kan worden verleend. Deze uitzonderingsgevallen zijn: zwaarwegend maatschappelijk belang, aantoonbare ernstige schade aan gebouwen of civiele werken of kap op basis van noodkap. De gevallen worden toegelicht in de toelichting behorende bij de Bomenverordening. Voor aangewezen groen- en boomstructuren en bomen met een stamdiameter van meer dan 41 centimeter geldt een reguliere vergunningplicht. Hier moet een vergunning voor worden aangevraagd die wordt beoordeeld door de gemeente. De aanvragen voor aangewezen groen- en boomstructuren worden beoordeeld aan de hand van een beleidsadvies. De aanvragen voor reguliere bomen worden beoordeeld met behulp van een beoordelingsformulier. Dit formulier is als bijlage onderdeel van de uitvoeringsregels bomen.

Bomen worden aangewezen als zijnde monumentale- of toekomstboom op basis van de criteria uit de Uitvoeringsregels bomen. Pas na vaststelling van deze criteria kunnen de bomen die hieraan voldoen binnen de gemeente worden geïnventariseerd. Omdat dit een tijdsintensieve klus is, willen we in de tussentijd wel de nodige bescherming bieden. Daarom is ervoor gekozen om in de overgangsperiode de vastgestelde monumentale bomen van de voormalige gemeenten Uden en Landerd als monumentaal te behouden met een verhoogde vergunningplicht. Voor de vastgestelde potentieel monumentale bomen in de voormalige gemeente Landerd gold ook een verhoogde vergunningplicht, en deze houden we in dit voorstel aan. Voor de waardevolle/beeldbepalende bomen in Uden gold een reguliere vergunningplicht en deze wordt in de overgangsperiode ook aangehouden.

Beoogd effect

Bomen binnen de gemeente te beschermen om het groene karakter van de gemeente te behouden en de groenste gemeente van Nederland te kunnen worden.

Was-wordt-tabel

Voormalige gemeente Uden (was)	Voormalige gemeente Landerd (was)	Nieuw gemeente Maashorst (wordt)	Toelichting op de wijzigingen
Vergunningplicht gold bij: • Bomen op de groene kaart (monumentale bomen, beeldbepalende/waardevolle bomen, potentieel monumentale bomen). • Houtopstand binnen de bebouwde kom en in het bestemmingsplan aangemerkt als 'bos'. • Een stamomtrek van meer dan 120cm.	Vergunningplicht gold bij: • Beschermde houtopstand (monumentale en potentieel monumentale bomen). • Binnen aangewezen gebieden.	Nu vergunningplicht bij: • Beschermde houtopstand (Monumentale bomen, toekomstbomen en bomen in groenstructuur). • Voor bomen met een stamdiameter van meer dan 41 centimeter. Dit staat ongeveer gelijk aan een stamomtrek van 130 cm of meer.	Er is een combinatie gemaakt uit het beleid van beide voormalige gemeenten. • Voor de beschermde houtopstanden is gekozen de term toekomstboom te gebruiken in plaats van potentieel monumentaal, omdat dit een bredere betekenis heeft. De groenstructuur is toegevoegd aan de beschermde houtopstand, om het beleid van de voormalige gemeenten beter te concretiseren. • Om de regeldruk vanuit de overheid te verlagen, kiezen we ervoor niet elke boom te schermen. Zo hoeft voor kleinere bomen geen velvergunning te worden aangevraagd. Dat geeft particulieren de vrijheid om bijvoorbeeld hun tuin her in te richten.
• De criteria voor het aanwijzen van monumentale, potentieel monumentale en beeldbepalende/waardevolle bomen waren ingewikkeld en verschillenden van elkaar.	• De criteria voor het aanwijzen van monumentale en potentieel monumentale bomen waren eenvoudig, maar zeer beknopt.	• Nu zijn de criteria voor aanwijzing monumentale en toekomstbomen gebaseerd op de criteria van de voormalige gemeenten en objectiever gemaakt.	

Argumenten

1.1 Bescherming van bomen past binnen het bestuursakkoord.

In het bestuursakkoord is de ambitie opgenomen om weer de groenste gemeente van Nederland te worden. Het beschermen en behouden van bomen binnen de gemeente draagt bij aan deze doelstelling. Bomen geven schaduw en zorgen daardoor voor verkoeling in bebouwd gebied. En daarnaast zijn bomen ook belangrijk voor de biodiversiteit, door bescherming en voedsel te bieden aan verschillende diersoorten en insecten.

Met de bomenverordening en uitvoeringsregels beschermen we bomen tegen kap. Dit geldt zowel voor particuliere als gemeentelijke bomen. Dit betekent niet dat we elke boom beschermen. De bescherming geldt voor monumentale bomen, toekomstbomen, bomen in een groenstructuur en bomen met een stamdiameter van meer dan 41 centimeter.
Wanneer een vergunning wordt afgegeven voor het vellen van een houtopstand met beschermde status, hoort hier ook een herplantverplichting bij. Zo blijft ondanks het vellen van een boom, toch een groene omgeving gewaarborgd. De instandhoudingsplicht zorgt ervoor dat de boom na herplant ook wordt verzorgd, zodat hij verder uit kan groeien tot een volwassen boom.

1.2 Zonder nieuwe bomenverordening zijn bomen binnen Maashorst niet meer beschermd.

Op grond van de Wet Arhi moet een nieuwe bomenverordening voor de gemeente Maashorst worden vastgesteld. Als dit niet gebeurt, vervallen de bomenverordeningen van de voormalige gemeenten Landerd en Uden. In dat geval zijn bomen binnen de gemeente niet meer beschermd.

2.1 Voor de gemeente Maashorst één nieuwe kaart bebouwingscontouren.

Volgens de Wet Natuurbescherming (vanaf 1 januari 2024 het Besluit kwaliteit leefomgeving) moet iedere gemeente een kaart met bebouwingscontouren vaststellen. Buiten de grenzen van deze bebouwingscontouren gelden, naast de gemeentelijk Bomenverordening, ook de eisen van het Besluit kwaliteit leefomgeving (de Wet Natuurbescherming). De voormalige gemeenten Landerd en Uden beschikten beiden over een kaart met bebouwingscontouren. Voor de duidelijkheid en herkenbaarheid is het gewenst om als gemeente Maashorst één nieuwe kaart te gebruiken. De bebouwingscontouren van de kaarten van de voormalige gemeenten Landerd en Uden zijn overgenomen op de nieuwe kaart. De gemeentelijke regels gelden ook buiten de bebouwingscontour, omdat buiten de bebouwde kom anders namelijk alleen de provinciale meldingsplicht geldt. Die meldingsplicht geldt voor een rij van 20 bomen of meer of een oppervlak van 10 hectare of meer. Dit zou betekenen dat individuele bomen of bomen op kleinere oppervlaktes en in kleinere rijen zonder melding bomen kunnen worden gekapt. Dit willen we voorkomen.

3.1 De Uitvoeringsregels *bomen zijn een uitwerking van de bomenverordening.*

De Bomenverordening is een juridisch kader. Sommige onderdelen van de verordening vragen om een nadere uitwerking. Dit is gedaan in de Uitvoeringsregels bomen gemeente Maashorst.
In de uitvoeringsregels zijn de criteria voor aanwijzing van de monumentale en toekomstbomen opgenomen. Deze criteria zijn opgesteld in lijn met de criteria van de voormalige gemeenten Landerd en Uden. Op onderdelen zijn de criteria verduidelijkt.
De beoordeling van velvergunningsaanvragen wordt ook in de uitvoeringsregels uitgewerkt. Zo is het beoordelingsformulier als bijlage onderdeel van de uitvoeringsregels. Tot slot wordt de herplant- en instandhoudingsplicht nader uitgewerkt in de uitvoeringsregels.

3.2 Nieuw beoordelingsformulier passend bij verordening en beleid.

In de Bomenverordening wordt gesteld dat aanvragen om velvergunning kunnen worden geweigerd wanneer bij de afweging de reden voor het vellen van de houtopstand niet opweegt tegen het belang van het behoud van de houtopstand. Het huidige formulier van voormalig gemeente Uden sluit niet meer aan bij de verordening. In het nieuwe beoordelingsformulier zijn (deels nieuwe) afwegingscriteria opgenomen en is hier een puntentelling aan gekoppeld. Dit leidt tot een eenduidige en transparante beoordeling van de aanvragen. Voor aanvragen die betrekking hebben op beschermde bomen, bomen in groenstructuren en (grote) projecten is vanwege de complexiteit voortaan een beleidsadvies nodig.

3.3 Door nieuwe vaststelling lijst monumentale bomen voormalige gemeente Landerd en groene kaarten voormalige gemeente Uden ook vanaf 2024 rechtsgeldige bescherming geborgd.
Het is van belang om de huidige monumentale, potentieel-monumentale, beeldbepalende en waardevolle bomen te beschermen. Zolang er nog geen nieuwe inventarisatie heeft plaatsgevonden, kan bescherming plaatsvinden op basis van de lijst monumentale bomen voormalige gemeente Landerd en groene kaarten voormalige gemeente Uden. Om zeker te zijn dat de bescherming ook vanaf 2024 rechtsgeldig is, worden deze bestaande lijst en kaarten opnieuw vastgesteld. Met uitzondering van de waardevolle en beeldbepalende bomen in de voormalige gemeente Uden, geldt voor deze bomen een verhoogde vergunningplicht. Omdat voor deze aangemerkte bomen in voormalige gemeente Uden alleen een reguliere vergunningplicht gold, wordt dat in de overgangsperiode behouden. De criteria voor waardevolle/beeldbepalende bomen in voormalige gemeente Uden komen namelijk niet overeen met de nieuw vast te stellen criteria voor Maashorst. Het is daarom aannemelijk dat een aantal van de waardevolle/beeldbepalende bomen in de nieuwe situatie hun status verliezen.

Kanttekeningen
1.1 en 3.1 Niet elke boom is beschermd tegen kap.
De gemeente kan zelf het beschermingsniveau van bomen bepalen. De bomenverordening kan dus zo streng of zo vrij als voor de gemeentelijk wenselijk is, worden ingestoken. Het doel om het groene karakter van de gemeente te behouden en de groenste gemeente van Nederland te worden, is het uitgangspunt geweest bij het opstellen van de bomenverordening en uitvoeringsregels. Daarbij zijn het beleid en de regels van de voormalige gemeenten Landerd en Uden zo veel als mogelijk doorgetrokken. Zo hadden beide gemeenten al monumentale bomen en een groenstructuur aangewezen en gold er een vergunningplicht voor bepaalde particuliere bomen. Met de nieuwe verordening en uitvoeringsregels behouden en beschermen we zo veel mogelijk bomen. Maar er is ook bewust voor gekozen om niet elke boom te beschermen. Daarmee verlagen we de regeldruk vanuit de overheid. Zo hoeft voor kleinere bomen geen velvergunning te worden aangevraagd. Dat geeft particulieren de vrijheid om bijvoorbeeld hun tuin her in te richten.

3.1 In de overgangsperiode worden de oude lijst en kaarten van de voormalige gemeenten Landerd en Uden gehanteerd.
Het kost tijd om een inventarisatie uit te voeren op basis van de nieuwe vastgestelde criteria voor monumentale en toekomstbomen. Om tot die tijd bomen binnen de gemeente toch te kunnen beschermen worden in de tussenperiode de (potentieel) monumentale bomen zoals vastgesteld in de voormalige gemeenten Uden en Landerd aangehouden. Omdat deze monumentale bomen in beide gemeenten op basis van andere criteria werden vastgesteld, blijft er in de tussenperiode een verschil bestaan in beschermde status. Dit is echter van tijdelijke aard. Daar waar mogelijk wordt bij de beoordeling van een aanvraag om velvergunning rekening gehouden met de nieuwe criteria. Aanvragen

van bomen met een verhoogde vergunningplicht worden alleen behandeld in één van de uitzonderingssituaties.

Financiën
Dit besluit heeft geen financiële consequenties. De Bomenverordening en Uitvoeringsregels bomen zijn grotendeels een voortzetting van het huidige beleid.

Voor omgevingsvergunningen voor vellen worden geen leges geheven. Dit is in lijn met het beleid van de voormalige gemeenten Landerd en Uden. De administratieve kosten die worden gemaakt berekenen we niet door om de drempel niet te hoog te maken om aanvragen te doen. Door het laagdrempelig te houden (gratis) willen we illegale kap zo veel mogelijk voorkomen.

Het bomenfonds wordt voortgezet. In dit fonds worden geldbedragen gestort ter compensatie van te vellen houtopstanden indien herplant niet mogelijk is. Dit fonds kan worden ingezet voor de vergroening van de gemeente.

Duurzaamheid
Met de Bomenverordening en de Uitvoeringsregels Bomen wordt ingezet op het behoud en de bescherming van bomen. Bomen zorgen voor schaduwwerking en hebben daardoor een verkoelend effect op de bebouwde omgeving. Dit is positief voor de kwetsbaren in de maatschappij, maar ook voor de maatschappij als geheel. Groen en daarmee ook bomen, hebben een positief effect op de (psychische) gezondheid van mensen. Daarnaast levert de bescherming ook een duurzaam bomenbestand voor de toekomst op. Dit draag bij aan de volgende drie sustainable development goals: goede gezondheid en welzijn (3), Klimaatactie (13) en Leven op het land (15)

Participatie
De criteria voor monumentale en toekomstbomen en de desbetreffende artikelen in de Bomenverordening zijn voorgelegd aan de Monumentencommissie (zie bijlage 3).

Omdat de Bomenverordening en Uitvoeringsregels bomen grotendeels een voortzetting zijn van het huidige beleid heeft geen participatie met inwoners plaatsgevonden.

Communicatie
Na vaststelling worden de bomenverordening en uitvoeringsregels bomen gepubliceerd op overheid.nl. Op dat moment wordt op de website van de gemeente ook een uitleg geplaatst over het kappen van bomen. Dit wordt afgestemd met team communicatie.

Daarnaast is het de bedoeling om in de loop van 2024 ook een uitgebreidere toelichting op te stellen over hoe wij als gemeente aankijken tegen en omgaan met overlast door bomen. Een zogenoemd Handelingskader overlast bomen. Dit kan worden gebruikt als communicatiemiddel. Daarmee laat je aan inwoners zien hoe we met bomen omgaan, waarom we dat doen, en wat men zelf kan doen. Dit met als doel om zo veel mogelijk bomen te behouden.

Vervolg
Na vaststelling van de Uitvoeringsregels bomen worden het komende jaar de monumentale en toekomstbomen binnen de gemeente geïnventariseerd. De nieuwe lijst monumentale en toekomstbomen wordt te zijner tijd ter vaststelling aan het college aangeboden.

Bijlagen die onderdeel uitmaken van het besluit

1. Raadsbesluit Bomenverordening gemeente Maashorst (48479-2023:580521)
2. Raadsbesluit Bebouwingscontouren houtkap (48479-2023:347284)

Bijlagen ter informatie

1. Collegebesluit Uitvoeringsregels bomen gemeente Maashorst (48479-2023:410713)
2. Bijlage 1 behorende bij Collegebesluit Uitvoeringsregels bomen gemeente Maashorst Beoordelingsformulier vellen (48479-2023:658906)
3. Collegebesluit Lijst en kaarten beschermde houtopstand gemeente Maashorst 2023 (48479-2023:906264)
4. Bijlage 1 behorende bij Collegebesluit Lijst en kaarten beschermde houtopstand gemeente Maashorst 2023 (48479-2023:673863)
5. Advies Welstands- en monumentencommissie (48479-2023:899936)

Uden, 28 november 2023

Burgemeester en wethouders van gemeente Maashorst,

de secretaris,	de burgemeester,
J.A.G.M. van Aaken	M.J.D. Donders-de Leest (wnd.)